

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE

Klasa: 910-01/01-01-273
Urbroj: 532-03-3/04-03-09
Zagreb, 1. travnja 2003.

- 1 -04- 2003

612-09/03-02/02 00309
V3201-03-01 H. D. K. H. K.

04

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Zagreb

Predmet: Izvješće o povratu kulturnih dobara iz
Savezne Republike Jugoslavije i očitovanje
vezano za prigovor o nenadležnosti
Međunarodnog suda u Haagu za rješavanje
zahtjeva za povrat kulturnih dobara Republici Hrvatskoj

Vezano za pitanje povrata kulturnih dobara iz Savezne Republike Jugoslavije, te napose prigovor ove države da je, između ostalog, nadležnost Međunarodnog suda u Haagu za rješavanje povrata kulturnih dobara neprihvaljiva i sporna, očitujemo se kako slijedi.

Republika Hrvatska provela je formalno pravno sve aktivnosti vezane za utvrđivanje pretpostavki propisanih za odgovornost Savezne Republike Jugoslavije za ratnu štetu na muzejskoj građi i povrat kulturnih dobara Republici Hrvatskoj. Obavljena je procjena ratne štete na muzejskoj građi, ratne štete na pokretnim spomenicima kulture u sakralnim objektima, na arhivskoj i knjižničnoj građi, a vođeni su i pregovori o povratu preostalih kulturnih dobara između Republike Hrvatske i Republike Srbije i Crne Gore.

1. Procjena ratne štete na muzejskoj građi

Cjeloviti Projekt popisivanja, procjene i evaluacije ratnih šteta na muzejima i muzejskoj građi, nastalih tijekom Domovinskog rata u Hrvatskoj prezentiran je od strane Muzejskog dokumentacijskog centra u Zagrebu, 2002. godine, na hrvatskom i engleskom jeziku. U okviru participacijskog projekta UNESCO-a iz 2001. godine Muzejski dokumentacijski centar u Zagrebu dovršio je projekt Ratne štete na muzejskoj građi u Republici Hrvatskoj, koji obuhvaća evaluaciju prikupljenih podataka, izradu software-a i publiciranje na Internetu.

Popisivanje ratne štete na muzejskoj građi u Republici Hrvatskoj provedeno je u sklopu Posebne središnje komisije za popis i procjenu ratne štete na spomenicima kulture pri Ministarstvu kulture Republike Hrvatske, u

skladu sa Zakonom o utvrđivanju ratne štete (" Narodne novine" , 61/91 i 70/91.)

Utvrđen je sveukupni broj od 8.225 stradalih muzejskih predmeta od kojih je:

- 5.038 nestalo ili opljačkano
- 2.374 uništeno
- 843 oštećeno

u 70 oštećenih i uništenih zgrada muzeja, galerija i zbirki od kojih 44 ima štetu na muzejskoj građi (popis opljačkanih, uništenih i nestalih predmeta je na Internetu, www.mdc.hr/ratne štete).

Ratne štete na pokretnim kulturnim dobrima iz Gradskog muzeja Vukovar nakon povrata dijela građe iz Srbije, iz Muzeja grada Novog Sada, Vojvođanskog muzeja, Novi Sad, Etnografskog muzeja u Beogradu, u prosincu 2001. godine, nisu uvrštene u gore navedeni pregled obzirom da je u proceduri revizija vraćenih fondova .

Gradski muzej Vukovar imao je do 1991. godine uz postav u Dvorcu Eltz i sljedeće zasebne muzejske zbirke koje su bile izložene u zasebnim zgradama:

1. Zbirka Bauer i galerija umjetnina (zgrada je do temelja srušena)
2. Spomen muzej Lavoslava Ružičke (zgrada je razorena)
3. Spomen muzej II. Kongresa KPJ (zgrada je teško oštećena)
4. Etnografska zbirka Rusina i Ukrajinaca, Petrovci

Od sveukupnog broja kulturnih dobara iz Gradskog muzeja Vukovar od 41.152 predmeta otuđeno je odnosno nestalo 21.651 predmet, a vraćeno u prosincu 2001. godine oko 7.000 predmeta (inventiranih), arhivsko i knjižnično gradivo, arheološki materijal sa istraživanja arheološkog lokaliteta Vučedol, zbirka numizmatike i dr. što broji dodatnih desetak tisuća predmeta.

Iz Zbirke Bauer i galerije umjetnina od ukupnog broja 2568 umjetnina nedostaje 559 komada umjetnina, etnografska zbirka od 1325 predmeta je uništena gotovo u cijelosti, te je od nje preostalo 8 predmeta. Zbirka Muzeja Lavoslava Ružičke uništena je u cijelosti, a zbirke Spomen muzeja II. Kongresa Komunističke partije Jugoslavije uništene su 90 %.

2. Ratna šteta na pokretnim spomenicima kulture u sakralnim objektima

Ratna šteta na pokretnim spomenicima kulture popisana je u ukupno 162 objekta (crkve, samostani i župni dvorovi). Popis 3098 nestalih, oštećenih i uništenih predmeta (slika, skulptura, crkvenog posuđa, crkvenog namještaja) sadržan je u dokumentaciji, koju je Ministarstvo kulture u ožujku 2001. godine predalo Uredu za suradnju s Međunarodnim sudom u Haagu Vlade Republike Hrvatske.

U istom materijalu priložen je popis predmeta (većinom ikona) iz objekata Srpske pravoslavne crkve, vjerske zajednice, koji su 1990. i 1991. godine neovlašteno preneseni u Srbiju. Većina tih predmeta izlagana je tijekom ratnih godina na području Savezne Republike Jugoslavije i u inozemstvu o čemu postoji dokumentacija u vidu kataloga izložaba (popis objekata i predmeta u prilogu).

Kulturna dobra iz pravoslavnih crkava u većem broju slučajeva su odnošena u svrhu restauriranja i konzerviranja, i to iz manastira i crkava na tada okupiranom području Republike Hrvatske, koji nisu bili devastirani. Ta kulturna dobra su dio sveukupne kulturne baštine Republike Hrvatske.

Načelno je u vrijeme pregovora o povratu kulturnih dobara iz tadašnje Savezne Republike Jugoslavije u Gradski muzej Vukovar u Republici Hrvatskoj, dogovoren i povrat tih umjetnina kada se steknu uvjeti za njihovo čuvanje (obnova manastira, crkava i dr.) .

3. Pregovori o povratu preostalih kulturnih dobara između Republike Hrvatske i Republike Srbije i Crne Gore

Ugovorom između Vlade Republike Hrvatske i Savezne Vlade Savezne Republike Jugoslavije o suradnji na području kulture i prosvjete, koji je potpisan 23. travnja 2002.godine, odredbom članka 16. obvezale su se ugovorne strane osnovati posebna povjerenstva za povrat kulturnih dobara.

Osnove za rad Povjerenstva Ministarstva kulture Republike Hrvatske bit će Popis i procjena ratne štete na pokretnim spomenicima kulture, provedena u skladu sa Zakonom o utvrđivanju ratne štete ("Narodne novine", 61/91) i Uputom za primjenu Zakona o utvrđivanju ratne štete ("Narodne novine" 54/93), koje su obavile posebne komisije pri Ministarstvu kulture Republike Hrvatske.

Ministarstvo kulture Republike Crne Gore utvrdilo je u listopadu 2002.godine na inicijativu Ministarstva kulture Republike Hrvatske da se umjetnine otuđene sa područja Dubrovačko-neretvanske županije ne nalaze u posjedu nijedne institucije kulture čiji je osnivač Republika Crna Gora.

Dostavljeni popis Ministarstva kulture Republike Hrvatske o nestalim umjetninama Ministarstvo kulture Republike Crne Gore objavilo je javno u dnevnom listu Pobjeda. Do danas nije pronađena niti jedna potraživana umjetnina.

Suradnjom s Nacionalnim odborom Interpola pri Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Hrvatske nastavlja se objavljivanje nestalih ili i otuđenih umjetnina iz razdoblja Domovinskoga rata na Internetu.

4. Zaključak

Slijedom navedenoga, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske je mišljenja da planiranim pregovorima o povratu preostalih kulturnih dobara nisu prestali razlozi za vođenje postupka tužbe Republike Hrvatske protiv Savezne Republike Jugoslavije za genocid, uzimajući pri tomu u obzir odredbe Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba od 14 svibnja 1954., kao i Drugog Protokola iste (osobito članke 6. do 9., Drugog Protokola) («Narodne novine» - Međunarodni ugovori broj 12/93 i 6/02).

Štoviše, zbog stajališta Savezne Republike Jugoslavije da je nadležnost Međunarodnog suda u Haagu neprihvatljiva i sporna, Republika Hrvatska mora ustrajati da se utvrdi odgovornost Savezne Republike Jugoslavije za počinjenu ratnu štetu na kulturnim dobrima, napose stoga što je počinjena šteta neprijeporna, kao i odgovornost te države za odnošenje i uništavanje kulturne baštine Republike Hrvatske.

Vezano za utvrđivanje odgovornosti Savezne Republike Jugoslavije, posebno naglašavamo da izvješće Istraživalačke misije Hansa Ch. von Imhoffa, War damage to the cultural heritage in Croatia and Bosnia and Herzegovina, Seventh information report, Doc. 7308, 15 May 1995, The Council of Europe, na koje se poziva Srbija, ne potvrđuje razloge otuđenja kulturnih dobara iz Gradskog muzeja Vukovar u svrhu zaštite.

Dakle, razvidno je da na strani Savezne Republike Jugoslavije, odnosno Republike Srbije i Crne Gore nije izraženo priznanje odgovornosti za počinjenu štetu na kulturnoj baštini Republike Hrvatske, niti su poduzete konkretne zakonodavne, administrativne i druge mjere radi popravljivanja štete i povrata kulturnih dobara Republici Hrvatskoj u cijelosti. Iznose se naprotiv razlozi koji bi trebali poslužiti kao opravdanje za nezakonito oduzimanje, odnošenje, otuđivanje i uništavanje kulturne baštine Republike Hrvatske.

Držimo stoga da je iz svih navedenih razloga nužno ustrajati u vođenju sudskog postupka protiv Savezne Republike Jugoslavije, kako bi se osigurao povrat kulturnih dobara i popravljivanje ratne štete.

S poštovanjem,

Prilog: Popis kulturnih dobara i disketa koja odgovara izvorniku

Na znanje:

1. Kabinet ministra, ovdje
2. Uprava za zaštitu kulturnih dobara, ovdje
3. Uprava za međunarodnu kulturnu suradnju, ovdje
4. Zavod za kulturu, ovdje
5. Uprava za normativne i upravno-pravne poslove, ovdje
6. Pismohrana, ovdje